

Otanta-aineistojen analyysi, kevät 2012

Aineopinnot (vapaaehtoinen harjoitustyö, 2 op)

HARJOITUSTYÖ

Harjoitustyö tehdään henkilökohtaisena työnä.

Lopputuotteena on 10–15 sivun raportti liitteineen, esimerkiksi rakenteella:

Kansilehti (otsikko, tekijä, kurssi, päiväys)

Tekstiosa (jaa soveltuviin lukuihin ja alilukuihin)

Viitteet (kirjallisuus)

Liitteet (valitut ohjelmakoodit ja tulostusotteet).

Työssä voi käyttää SAS-versiota 9.2 tai 9.3 tai soveltuvia SPSS-työkaluja.

Työn palautus: **30.4.2012 mennessä** liitetiedostona (PDF) sähköpostitse: risto.lehtonen@helsinki.fi tai postitse:

Risto Lehtonen

Helsingin yliopisto, Matematiikan ja tilastotieteen laitos

PL 68 (Gustaf Hällströmin katu 2b), 00014 Helsingin yliopisto

Harjoitustyössä analysoidaan työterveyshuoltotutkimuksen aineistoa (OHC-data). Olkoon kiinnostuksen kohteena psyykinen rasittuneisuus (OHC-aineiston tulosmuuttujat PSYCH ja PSYCH2). Halutaan selvittää, millainen yhteys ilmiöllä on työoloihin ja sairastavuuteen. Tätä varten tulosmuuttujia mallinnetaan soveltuvan tilastollisen mallin sekä selittävien muuttujien sukupuoli (SEX), ikä (AGE), työn fysikaaliset haitat (PHYS) ja pitkäaikaissairastavuus (CHRON) avulla. Erityisesti kiinnostuksen kohteena olevat selittäjät ovat PHYS ja CHRON, joiden ikä-sukupuolivakioitu yhteys psyykkiseen rasittuneisuuteen halutaan selvittää. Analyysissa tulee ottaa huomioon otanta-asetelman erityispiirteet asetelmaperusteisella metodiikalla (tehtävä 1) ja malliperusteisella metodiikalla (tehtävä 2).

Tehtävä 1. Asetelmaperusteinen analyysi

- Kuvaa analyysiasetelman ja siihen liittyvän aineiston ja otanta-asetelman erityispiirteet. Mitä asioita tässä yhteydessä tulee ottaa huomioon, kun analyyttistä lähestymistapaa ja analyysityökaluja valitaan?
- Valitse **asetelmaperusteista analyysia** varten tilastollinen (kiinteiden tekijöiden) malli ja soveltuva SAS- ohjelmiston tai SPSS:n analyysiproseduuri molemmille tulosmuuttujille (jatkuva PSYCH ja binäärinen PSYCH2). Perustele, miksi päädyit valitsemaasi malliin ja analyysiproseduriin kummassakin tapauksessa.
- Suorita asetelmaperusteinen analyysi valitsemallasi analyysiproseduurilla. Etsi tulkittavaksi kelvollinen ”lopullinen” malli. Raportoi mallin valintaproseduurin tulokset taulukkomuodossa ja verbaalisesti. Raportoi lopullisen mallin parametriestimaatit, keskivirheet, asetelmakertoimet, testaustulokset ja muut valitsemasi relevantit tunnusluvut. Pohdi diagnostisesti ”lopullisen” mallin hyvyyttä.

Tehtävä 2. Malliperusteinen analyysi

- a) Valitse **malliperusteista analyysia** varten tilastollinen sekamalli ja soveltuva SAS- ohjelmiston tai SPSS:n analyysiproseduuri molemmille tulosmuuttujille (jatkuva PSYCH ja binäärinen PSYCH2). Perustele, miksi päädyit valitsemaasi malliin ja analyysiproseduuriin kummassakin tapauksessa.
- b) Suorita malliperusteinen analyysi valitsemallasi analyysiproseduurilla. Etsi tulkittavaksi kelvollinen ”lopullinen” malli. Raportoi mallin valintaproseduurin tulokset taulukkomuodossa ja verbaalisesti. Raportoi lopullisen mallin parametriestimaatit, keskivirheet, testaustulokset ja muut valitsemasi relevantit tunnusluvut. Pohdi diagnostisesti ”lopullisen” mallin hyvyyttä.
- c) Vertaa malliperusteisen analyysin tuloksia asetelmaperusteisiin tuloksiin (tehtävä 1) ja raportoi vertailutulokset sekä johtopäätökset.

Tehtävä 3. Logit-ANOVA-mallin asetelmaperusteinen GWLS-estimointi

- a) Muokkaa luennoilla ja harjoituksissa käsiteltyä SAS/IML-kielistä GWLS-ohjelmaa (mallimatriisit) niin, että voit käyttää ohjelmaa logit-ANOVA-mallille, jossa on binäärinen tulosmuuttuja ja kaksi kaksiluokkaista diskreettiä selittävää muuttujaa.
- b) Sovella ohjelmaa tilanteessa, jossa tulosmuuttujana on PSYCH2 ja diskreetteinä selittäjinä SEX ja jokin muuttujista AGE2, PHYS tai CHRON. Sovita päävaikutusmalli. Raportoi tulokset. Vertaa tuloksia vastaavan mallin sovittamiseen SAS-ohjelmiston SURVEYLOGISTIC-proseduurilla. Raportoi vertailutulokset.